

SÜLI SZABINA MERCÉDESZ

„NATO-kémek” avagy a rendszerváltás előfutárai?!

1985. július 10. 18:27. Belovai Istvánt tetten érik, miközben Budapesten a XI. kerületben a Kővirág sor, és a Zsurló utca sarkán egy, a CIA által részére küldött csomagot vesz fel. Az ellene felhozott vád igen súlyos; kém szervezet tagjaként államtitok tekintetében elkövetett kémkedés büntette, illetve nagyobb értékben elkövetett devizagazdálkodás megsértése. A hadbíró életfogytiglani szabadságvesztést szab ki rá.

Történetének két verziója ismeretes; egyik szerint hős, aki feláldozta saját egzisztenciáját, hogy a haza védelmére keljen. A másik verzió alapján épp ezt a hazát árulta el anyagi érdekekből, a kitűnés, és előrejutás reményében. 1990 szeptemberében Göncz Árpád eljárási kegyelemben részesíti Belovait, melynek eredményeképp büntetése 15 évre mérséklődik 5 év próbaidővel. Szabadulását követően szenvedélyes lobbitevékenységbe kezd, mely során fáradhatatlanul állítja; átállásával előmozdította a rendszerváltást, megítélése azonban mit sem változik a rendszerváltást követő évtizedekben.

Munkám során arra kerestem a választ, mi lehet az oka ügy kapcsán tapasztalható kontinuitásnak; Belovait miért nem rehabilitálta a rendszerváltás, és NATO-csatlakozás utáni generáció. Tanulmányomban hazai, majd lengyel, és a romániai esetek áttekintését követően titkosszolgálati, politikai, jogi, és morális dimenziókban vizsgáltam. Indoktrináció-elméleti kérdéseket fejtegető ÚNKP-kutatásom részeként, különös figyelmet szenteltem a kémpercek társadalomlélektani vonatkozásainak.

Kutatásom végeztével beláttam, hogy a titkosszolgálatot érintő rendszerváltás Magyarországon, a múlt kétes ügyeivel való el/leszámolás sajátos természete, a politikai térfél felől tapasztalható konszenzuális „eltussolása” az ügynökmúltnak, s így az ügyet illető politikai akarat hiánya, a kémkedés kihagyása a semmisségi és közkegyelmi törvényekből, valamint a konkrét esetet illető bizonytalanság egyfajta meddőséget kölcsönöz az ügynek. Úgy vélem, ennek feloldása a jövő generáció feladata lesz, a magam részéről, pedig csak annyit remélhetek; jelen tanulmányommal hozzájárultam ezen folyamat elindításához.